

12 tipů pro posílení psychického zdraví

1. Nenechte se zatáhnout do negativity.

Humor pomáhá. Podívejte se na dobrou komedii, seriál, vtipné video apod.

2. Nesledujte ve velké míře média.

Pokud Vás zprávy o koronaviru stresují, nečtěte je. Vysledujte u sebe čas, kdy máte energii, pozitivní náladu – v této době zjistíte aktuální stav opatření, pokud máte partnera, je možné se střídat po dni – jeden den sleduje média on, vám přetlumočí to podstatné, další den vezmete směnu vy.

3. Pravidelný režim.

Plánujte si aktivity na další den a snažte se najít věci, které můžete ovlivnit. Zkuste vstávat ve stejnou dobu, pravidelně se věnovat úkolům do školy atd. Pravidelnost snižuje stres.

4. Zaměstnejte se.

Vyučujte, chystejte přípravy, uklízejte, vyrábějte, malujte, hrajte deskové hry, protřídte skříň, na které se chystáte už deset let, teď na to máte čas!

5. Odpočívajte, relaxujte.

- dýchejte zhluboka a pozorujte svůj dech;
- progresivní relaxace - opakovaně zatínejte a povolujte svaly;
- imaginace – např. představte si klidné místo, kde se cítíte bezpečně;
- kotvení – zaměřte se na všechny své smysly, vnímejte své tělo, pocity atd.;
- vybijte napětí a stres - do polštáře, roztrhejte papír, zacvičte si;
- poslouchajte zvuky – pusťte si zvuky moře, relaxační hudbu apod.

6. Spánek.

Pokud možno, pohlídejte si dostatečné množství spánku. V posteli bychom měli pouze spát a užívat si blízkosti druhého, nepracovat. Pokud nemůžete usnout, po cca 15 minutách vstaňte, vezměte si např. knihu a znovu jděte spát až při pocitu ospalosti. Před spaním nepijte nápoje obsahující kofein.

7. Jídlo.

Nezapomínejte pravidelně jíst. Ale pozor - čokoládou ani alkoholem stres na dlouho neutlumíte...

8. Udělejte si čas pro sebe.

Dělejte to, co Vám přináší radost. Každý den si naplánujte něco, na co se můžete těšit (káva, oblíbený seriál v TV, uvařte si dobrý oběd...). Malujte, poslouchajte hudbu, přečtěte si knížku atd.

9. Nebud'te sami.

Zavolejte, mailujte blízkým, kamarádům, využívejte Skype, Viber a další sociální sítě.

10. Pohyb.

Nezapomínejte na pohyb – i v domácích podmínkách se dá sportovat (rozcvička, švihadlo, kliky, sedy lehy, jóga, cvičení podle Youtube, zlepší se vám nálada – vyplaví se endorfiny).

11. Přeznačkovávejte.

Hledejte i na složitých situacích a v těžkých chvílích něco pozitivního. Domácí karanténa = máte čas si doma udělat pořádek, zdokonalíte se v IT technice. Každá krize je příležitostí k růstu a jednou skončí!

12. Budte sami na sebe hodní.

Dovolte si přiznat si vaše obavy, emoce, strachy a mluvit o nich. Nebojte se sdílet své pocity s druhými. Nestyďte se obrátit v případě potřeby i na odbornou pomoc.

- **Linka SOS Zlín - 577 431 333, 778 400 170** - nonstop pro celou populaci
email: sos@zlin.cz
- **Modrá linka - 549 241 010, 608 902 410** od 9.00 - 21.00 – pro celou populaci
- linka důvěry v nouzovém stavu – **731 197 477**
- **Linka bezpečí - 116 111** - nonstop, zdarma pro děti, mládež a studující do 26 let
- **Linka důvěry Senior telefon - 800 157 157** - nonstop, bezplatná, pro seniory
- **Rodičovská linka - 606 021 021** - pondělí až čtvrtek: 13 – 21 hod., pátek: 9 – 17 hod.
email: pomoc@rodicovskalinka.cz
- **Terapie online - <https://terap.io/>** - krizová intervence zdarma pro kohokoli v nouzi – 30 min online komunikace (chat či video hovor)

JAK PEČOVAT O SVÉ DUŠEVNÍ ZDRAVÍ II.

– DOPORUČENÍ PSYCHOLOGICKÉHO ÚSTAVU AKADEMIE VĚD ČR

1. Prožívání je normální – akceptujte obavy i stud

Prožívat strach, obavy, záchvěvy paniky, frustraci, naštvanost, úzkost, bezradnost a následně třeba pocity viny za špagety navíc, studu či trapnosti je úplně **NORMÁLNÍ**. Z výzkumů vyplývá, že nás tyto emoce vedou ke zdraví ochrannému chování (např. mytí rukou, navýšení konzumace vitamínů). Není potřeba ani vhodné tyto emoce potlačovat či předstírat, že neexistují - jsou normální, **pomáhají nám přežít**, akceptujte je. Prostě to tak je.

2. Nebudte negativní a nepřátelští – nekontaminujte prostředí

Laskavost je velmi nedoceněná vlastnost. Myslete pozitivně, buďte laskaví, milí a ohleduplní vůči vlastnímu prožívání i k prožívání Vašich blízkých. Pokud máte radost, dobrou náladu či zprávu, sdílejte ji s ostatními. Emoce i nálady jsou vysoce nakažlivé. Šiřte optimismus a humor, cíleně hledejte pozitiva, podporujte v dobrém rozpoložení i ostatní. Někoho naštvat, kritizovat či vystresovat umí každý. Pobavit, potěšit, utěšit, pochválit, podpořit či rozesmát ostatní je obtížnější. Ale umíte to.

3. Pečujte o sebe – zůstaňte zdraví

Nemožnost odpočinout si a vypořádat se se stresem tak, jak býváme zvyklí (cvičení, sauna, restaurace, kultura), vytrženost "z pořádného života" je náročná a vyžaduje osvojení nových (jiných) tzv. **copingových** strategií. Zajídat či opíjet neklid není nejlepší nápad, lepší je udržet se aktivní a fit, což znamená pohyb, střídmost strava s dostatkem vitamínů, pitný a vlastně celkový režim. Nedávejte svému mozku záminku myslet si, že jste nemocní, pokud nejste. Nechovejte se jako nemocní.

1. Buďte ostatním oporou

Senioři jsou nejohroženější skupinou a sociální izolace je devastující. Rozhlédněte se po svých blízkých a po svém okolí. Pište svým seniorům zprávy, zavolejte jim alespoň jednou za den, zajímejte se o jejich obavy, strachy i radosti. Pomozte jim s nákupem, dbejte o jejich životosprávu. Doprovodte je na procházce se psem, pošlete jim fotografii rozkvetlých narcisek, kvetoucích mandloní a meruněk. Sousedům seniorům můžete dát za dveře květináč s bylinkami nebo květinami. Přineste radost, obtěžujte příjemnými věcmi a krásou, ukažte, že jste s nimi.

2. Aktivně podporujte sociální síťování

Osobní sociální síť a její „hutnost“ přispívá k dobré duševní pohodě. Podpořte své blízké v udržování sociálních kontaktů, doporučte jim, ať spolu mluví, píšou si, hrají hry.

Děti bývají velmi zastiňované a online chat je fajn nejen pro zadávání úkolů, ale i jako zdroj opory a přijetí, těch nejlepších léků na neklid a stres. Chatovací skupina, kde jsou všichni ze třídy, komunikuje ohleduplně a pracuje společně na úkolech, pomůže i potěší. Nechte děti objevit kouzlo videokonferencí – i děti jsou osamělé.

3. Pečujte a učte pečovat

Doma je vedle Vašich blízkých i spousta věcí, které vyžadují Vaši pozornost. Opravte nastřádané šaty, hračky, elektroniku, kterým chybí zipy, drátky či kolečka. Zasadte rajčata, ředkvičky – buďte produktivní a předávejte s laskavostí svoje dovednosti a znalosti druhým. Ostatní Vám pomohou, hýčkejte je za to. Předávání a sdílení znalostí, dovedností a péče o věci a děje, o které je významné pečovat (v psychologii se tomu říká generativita), vysoce přispívá k pocitu vlastní smysluplnosti, osobnímu i sociálnímu zdraví.

1. Nepříznivé okolnosti spouštějí pozitivní změny, spolehněte se

Nepříznivé okolnosti dokáží nastartovat významné pozitivní změny. Z výzkumů vyplývá, že jsou potenciálním spouštěčem a výzvou nejen k osobnímu, ale i globálnímu růstu. Čelíme nepopíratelně obří zátěži: současně jsme frustrovaní (je nám v něčem bráněno), deprivovaní (máme pocit nedostatku) a zároveň přehlcení např. monotónními informacemi s rostoucími počty nakažených i omezení. Konec této zátěže je přitom velmi mlhavý.

Životní nepřízeň má ale potenciál aktivovat a posunout hodnotové žebříčky a s nimi související chování směrem k životu – k lidství, sounáležitosti a zodpovědnosti nejen za sebe sama, k lásce k životu, přírodě, k zaujatosti až fascinaci životem jako takovým.

Uvidíte za 9 měsíců.

2. Nespěchejte na sebe

Všichni máme knihy, na které nebyl čas, filmy a seriály, které jsme chtěli už před lety vidět, deskové hry a puzzle s tisíci kousky, které jsme dostali, když nám bylo 12, učenici norštiny pro samouky - určitě nás napadlo, že to je ta cesta a teď je ta chvíle... Z výzkumů ale vyplývá, že na ně přijde čas až později. Anebo spíše vůbec.

Je totiž potřeba adaptovat se na nové a ne zrovna přátelské životní podmínky „technicky“, zajistit chod domácností, práce, dobrou pohodu a atmosféru v nejbližších dnech. Dejte si načas, nespěchejte na sebe, rodinu, nadřízené ani učitele. Jsme přece všichni trochu v šoku. Nevytvářejte další tlak. Nechte se být.

3. Nepřízeň neomlouvá, není polehčující okolností

Sociální izolace nepřispívá k duševnímu ani fyzickému zdraví, zvyšuje úzkost, nadužívání farmak, drog, alkoholu, i např. domácí násilí. Sociální izolace ale nežádoucí chování NEOMLOUVÁ. Jsme plně zodpovědní za to, co děláme, i za své emoce, i když v mimořádně náročném období. Jsme zodpovědní za blaho těch, kteří jsou na nás závislí. Je to v našich rukou, nejsou prázdné.